

משרד החוץ-מחלקת הקשר

תאריך : 15.11.89

11388

51815

שמור

נכנס

**
**
**
**

חוזם: 11,11388

אל: המשרד

יעדים: מצב/1032

מ-: בון, נר: 114, תא: 141189, זח: 1700, דח: ר, סג: שמ

תח: & גס: אירופה

& ד: 1

לרא 03.30

שמור/רגיל

אירופה 1

רפ' ג גרמ' ז .

בהמשך לשלנו 106 מהיום .

למרות שאנו בעיצומו של תהליך, מתבקש סיכום ביניים
שלעיתוי חסרונות מובנים .

ניתן בשלב זה לבטא שורת קלישאות שכלי התקשורת והנאומים
הנישאים מלאים בהן, או שניתן להביע הערכות כה כלליות
וכה מסוייגות, שערכן פחות ממפוקפק .

אשתדל להלן לקבוע לגבי כמה היבטים, השערות :

1. איחוד גרמניה

אם היתה קריאה מקובלת ונפוצה ששיקפה רחשי הלב בשני
חלקי גרמניה היתה זו הקריאה FREIHEIT BEVOR EINHEIT
(חופש לפני איחוד) . אין כמעט פוליטיקאי (ואני מתעלם
מהשוליים) שיסתכן היום ויפסול רעיון האיחוד לעולמי
עד . אך הדעה תהיה כמעט אחידה, שאיחוד זה איננו
ממתין 'מעבר לפינה' . הדבר המרגש היום את הלב
הגרמני הוא נפילת המחיצות ואפשרות החופש . כאן המקום
להעיר שכורח המציאות מקים במהירות תחליף לחומת הבטחון
שנפרצה - התחליף הינו הכסף וקשיי הקליטה ברפ' ג

משרד החוץ-מחלקת הקשר

לפליטי גרמ' ז'. דא עקא, עצם פתיחת השערים כבר גרמה לזרימה, מועטה אמנם, חזרה לגרמ' ז'.

הרב המכריע ברפ' ג' מתייחס לאפשרות של הגירה המונית מהמזרח כאל סכנה המאיימת על רווחתו. אני מעז להביע השערה נוספת שמשוהו מסייג זה של תושבי רפ' ג' נכון גם לגבי איחוד גרמניה.

2. גרמ' ז' - בריחה לעומת רפורמות.

ניתן להמשיל את גרמ' ז' של התקופה האחרונה לסיר לחץ ועליו שני שסתומי- בטחון, אשר לפחות אחד מהמה חייב להיות פתוח. על האחד השלט 'רפורמה' ועל השני 'בריחה'. מה שדוחף את תושבי גרמ' ז' החוצה יותר מכל דבר הוא הכמיהה לחופש תנועה, חופש ביטוי וחופש בחירה. הרצון לשפר את רמת החיים בא רק במקום השני (מאז פתיחת הגבול הפנים גרמני ב-9 דנא, חלה ירידה במספר הפליטים). גורמים תורמים נוספים הינם תחושת הסיאוב והשחיתות במנגנון הממשלתי המדכא. '1984' במושגים אורוליאנים קמה בגרמ' ז' עוד הרבה קודם לכן.

ראויים לציון האיפוק והמשמעת המלווים את הפגנות מאות האלפים בגרמ' ז'. ההפגנות נערכות בערבים ולא בשעות העבודה הרגילות של האוכלוסייה.

3. הנכונות ברפ' ג' לסייע לגרמ' ז'

נחלק הנושא ל-2 חלקים :

א. הנכונות לסייע לפליטים - על הסיוע לפליטים אין צורך להרבות. הוקצו משאבים לקליטה ראשונית, לסיוע במציאת מקומות עבודה והשתזרות במערכת השרותים הסוציאליים העניפה של רפ' ג'. יש גם השלמה עם הצורך המואץ לבנית דירות מגורים שמחסורם ניכר גם ללא המצאות הפליטים.

כאן המקום גם להוסיף הנכונות של מרפ' ג' לתת 100 מ' ג' ביד כל תושב גרמ' ז', אחת לשנה, גם אם הוא בא רק לביקור. אם הסכום ניתן גם לילדים, הרי שרפ' ג' קיבלה על עצמה הוצאה פוטנציאלית שתתקרב בסופו של דבר לכ-16 מיליארד מ' ג'. גם אם רק מחצית ההוצאה תתממש הרי שזה סכום מאד מכובד גם למדינה כרפ' ג'.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

עד כה לא גרם זרם הפליטים לעלית אחוז המובטלים אך אם זרם זה יגבר, לא מהנמנע שהאבטלה תגדל. מאידך הפליטים ברובם צעירים ומיומנים ובטווח הבינוני והרחוק יתרמו לפיתוח מואץ.

ב. הנכונות לסייע לגרמ'ז כמדינה - האינטרס המערב גרמני, כפי שהוא מובע ע"י דוברי מפלגות הקואליציה והס.פ.ד., הינו לחזק את מגמת החופש והרפורמות בגרמ'ז וזאת עי חיזוק כלכלתה. האינטרס של רפ'ג שיווצר מצב בו תושבי גרמ'ז משיקולים פוליטיים, חברתיים וכלכליים יראו בה את עתידם. אין מענינה של רפ'ג לדוקן את גרמ'ז מכח העבודה המיומן שלה שהוא הראשון לעבור למערב, משום שבכך מתערער הבסיס עליו ניתן להשיג מטרה מוצהרת זו.

מסייעת בכך הפטריוטיות המקומית של תושבי גרמ'ז לאזוריהם הניתנת לזיהוי ולטיפוח, בעיקר לאחר פתיחת 'שסתום הגבול', מכאן שרפ'ג רואה חובה לסייע מאסיבית כלכלית לגרמ'ז. זאת כמובן בתנאי שמגרמ'ז תקבל על עצמה 'גזירת' רפורמות מפליגות.

4. שתי הגרמניות בהתארגנויות אזוריות

לגרמ'ז כבר היום, בכח הסכמים בילטרליים, זכות ייצוא לרפ'ג כאילו היתה חברת הקהילה האירופית. אין זה כולל כמובן את קרנות הקיזוז החקלאיות והאחרות למיניהן. אך אין סחורותיה עומדות בפני חומות מכס ומכשולים מנהליים כמדינות אחרות מחוץ לקהילה. אינני מסוכל להעריך משמעות חברותה של גרמ'ז ב-COMECON וייתכן שלחברות זו ערך מועט בלבד. אם המגמה הנוכחית תמשך יש לצפות לנסיונות גרמ'זיים להסתייע במידה הולכת וגוברת במאשבי רפ'ג ואולי אף בצורה כלשהי בקהילה עצמה.

5. שתי הגרמניות והחברויות בברית ורשה ונאטו

השאלה הגדולה היא האם אנו עומדים בפני מגמת ניטרליזציה במרכז אירופה וספציפית בשתי הגרמניות. המגמה העולמית הקיימת מעודדת כמובן נטייה זו. תנאי מוקדם לכך - העדר שינויים דרמטיים בברה"מ, אבולוציה של מדיניות גורבצוב וכל הנאמר בניתוח על כל סעיפיו מבוסס על הנחת יסוד זו.

אינני צופה נייטרליזציה בשתי הגרמניות אך אני יכול לראות תומכים רבים ברפ' ג' להקטנת מחויבותה להגנת המערב. נזכיר שרפ' ג' מצמצמת כבר עתה את הסד' כ-מ-490 ל-420 אלף חייל. גם התנגדותה של רפ' ג' להציב הדור החדש של טילים קצרי טווח על אדמתה ויכולתה לשכנע את בנות בריתה בפסגה האחרונה בבריסל, מעידים על כך. כל זאת נעשה עוד לפני הארועים הדרמטיים בגרמ' ז'. אני משער לכן שמגמה זו תגבר. עם זאת אינני צופה את סופה של נאטו בכל צורה שהיא, אף לא בעתיד הרחוק וזאת לא כיוון שהפונקציה ההגנתית תשאר לעולם ועד, אלא כיוון שזו המסגרת האופרטיבית היחידה המאגדת את מערב אירופה עם ארהב וקנדה.

אין לי כל אפשרות לחזוי באשר לברית ורשה. אציין רק שממוסקבה נשמעו לאחרונה איתותים כמעט סותרים, המכוונים לגרורותיה בעבר.

6. קשר קונפדרטיבי בין שתי הגרמניות.

אם נדרשתי בדיווח זה לספקולציות, לא ארתע גם מספקולציה פרועה נוספת: יתכן גם ששתי הגרמניות בטווח הרחוק תמצאנה את דרך השיתוף ביניהן עי קשר פרדרטיבי או קונפדרטיבי כלשהו.

אך בטווח המידי האם תמשיך לייחד את גרמ' ז' השיטה הסוציאליסטית? האם תיתכנה בחירות חופשיות ובשיטה רב-מפלגתית? האם תוותר מפלגת ה- SED על עמדת הבכורה שלה המעוגנת בחוקה? זאת ועוד מאין ותוך כמה זמן תקומנה בגרמ' ז' מפלגות המסוגלות לפעילות פוליטית עצמאית, כולל מרוץ בבחירות.

7. הגבול המזרחי

קיים שוני בהתייחסות מפלגות הקואליציה ברפ' ג' לקו אודר נייסה. הדמו-נוצרים גורסים שהסדר הגבול המזרחי יקבע במסגרת הסכם שלום ובמסגרת כלל-גרמנית וכלל אירופית ואילו על ה-פ.ד.פ. מקובל קו גבול זה ואינה מציגה תביעות בנושא.

8. השלכות על יחסיה עם ה-12

משרד החוץ-מחלקת הקשר

לא הגידול המספרי באוכלוסייה עי התחברות כלשהי בין שתי הגרמניות הינו המשמעותי. משמעותית העובדה שרפ"ג הינה במסגרת בילטרלית ומולטי-לטרלית המדינה שסיועה הוא הגדול ביותר לפולין, להונגריה, לברה"מ ועתה יש להניח שבמונחים עוד יותר גדולים - לגרמ"ז.

משקלה היחסי הכלכלי הגדול יתורגם למונחים פוליטיים.

יתר על כן, ביקורי בוש וגורבצ'וב באביב ש.ז. בבון פסגת נאט"ט בבריסל והפסגה הכלכלית בפריס יצרו במרפ"ג תחושה שהסתיים פרק נוסף הנגרר מאז מלחה"ע השניה והשאיר את רפ"ג מחוץ לליגה הלאומית הפוליטית הבינ"ל.

רפ"ג רואה עצמה המדינה שוות זכויות פוליטיות לצמרת המערבית.

9. ההיבט הישראלי - המלצה

ראה מברקנו 106 מהיום.

נבון

יג

תפ: שהח, סשהח, מנכל, ממנכל, אירו, גוברין, מזאר, ר/מרכז, ממד